

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSKK/30

T.C.
YARGITAY
10. Hukuk Dairesi

Esas No. 2019/6561
Karar No. 2020/5823
Tarihi: 12/10/2020

- **ÇALIŞMA OLGUSUNUN HER TÜRLÜ DELİLLE KANITLANABİLECEĞİ**
- **PRİME ESAS ÜCRETİN ANCAK YAZILI DELİLLE KANITLANABİLECEĞİ**
- **YAZILI DELİL BAŞLANGICI NİTELİĞİNDE BELGELERİN OLMASI HALİNDE ÜCRET KONUSUNDA TANIK DİNLENEBİLECEĞİ**
- **YAŞLILIK AYLIĞI BAĞLANDIKTAN SONRA DESTEK PRİMİ ÖDENEREK SÜRDÜRÜLEN ÇALIŞMALARIN SİGORTALILIK SÜRESİNE EKLENEMEYECEĞİ**

ÖZETİ Davanın niteliği gereği çalışma olgusunun her türlü delille ispatlanabilmesine karşılık ücretin ispatında bu denli serbestlik söz konusu değildir. Ücretin ispatında Hukuk Genel Kurulu'nun 2005/409-413, 2010/480-523, 2011/608-649 sayılı Kararlarında da belirtildiği üzere, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 200. (1086 sayılı HUMK m. 288) maddesinde yazılı sınırları aşan, ücret alma iddialarının, yazılı delille kanıtlanması zorunluluğu bulunmaktadır. Ücret miktarı maddelerde belirtilen sınırları aşılırsa, tespiti gereken gerçek ücretin; hukuksal geçerliliğe haiz olarak düzenlenmiş bulunmaları kaydıyla, işçinin imzasının bulunduğu aylık ücreti gösteren para makbuzları, banka kayıtları, usulüne uygun tutulan ticari defter kayıtları, ücret bordroları gibi belgelerle ispatı mümkündür.

Yazılı delille ispat sınırın üstünde kalan miktar için veya bu miktar altında olsa bile varlığı iddia edilen çalışma süresine ait yazılı delil başlangıcı sayılabilecek belgelerin bulunması halinde tanık dinletilmesi mümkündür (1086 sayılı HUMK m. 292; HMK m. 202). Eğer ispat sınırının altında kalan ücretler, yine işçinin imzası bulunan belgelere dayanıyorsa yine aksinin yazılı delillerle ispatlanması gerekecektir (HMK m. 201).

5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda ise "Yaşlılık aylığı alanların yeniden çalışmaları" başlıklı 63.maddesinin; (A) bendinde yaşlılık aylığı almakta iken çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıklarının bu çalışma olgusuna dayalı ve onunla sınırlı olarak kesilmesi gerektiği, (B) bendinde; tekrar sigortalı bir işte çalışma halinde, sigortalı adına sosyal güvenlik destek primi ödenmesi suretiyle, yaşlılık aylığının ödenmesine devam olunacağı hükümlerinin düzenlendiği, söz konusu maddenin son fıkrasında ise, yaşlılık aylığı almakta iken tekrar çalışmaya başlayan sigortalıya, 506 sayılı Kanununun 63. maddesinin (A) ya da (B) bendinden yararlanmak için bir tercih hakkı tanındığı anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki yasal düzenleme ve açıklamalar ile ortaya çıkan maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurulduğunda; dava ile tespiti talep edilen dönemde, davacının sosyal güvenlik destek primine tabi çalışma hakkı bulunduğu sabittir. Ancak davacının talebinin açık ve belirgin olmadığı anlaşılmakla; öncelikle, talebi açıklattırılmalı, isteminin, 506 sayılı Yasa'nın 63/A maddesi kapsamında yaşlılık aylığı kesilerek tüm sigorta kollarına tabi çalışma tespiti mi, yoksa, 63/B kapsamında Sosyal Güvenlik Destek Primine tabi çalışmanın tespiti mi olduğu hususu netleştirilmeli.

DAVA: Dava, hizmet tespiti ile prime esas kazancın tespiti istemine ilişkindir.

İlk Derece Mahkemesince, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın dair verilen karara karşı davalı ve fer'i müdahil Kurum vekilleri tarafından istinaf yoluna

başvurulması üzerine, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesince verilen kararın, davalı ve fer'i müdahil Kurum vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteklerinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi Büşra Demiral tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

I-İSTEM:

Davacı vekili, 11/05/2012 - 15/03/2015 tarihleri arasında en son 1.025,00 TL ücretle kesintisiz olarak çalıştığıının tespitini talep ve dava edilmiştir.

II-CEVAP:

Davalı şirket vekili, davacının mevsimlik işçi olarak çalıştığından beyanla davanın reddini istemiştir.

Fer'i Müdahil Kurum vekili, davacının çalışmalarının kayıt altına alındığından bahisle davanın reddini istemiştir.

III-MAHKEME KARARI:

A-İLK DERECE MAHKEME KARARI

"1-Davacının davalı işyerinde 01/12/2013 ile 03/05/2014 tarihleri arasında 1.328, 85-TL brüt prime esas kazançla, 03/11/2014 ile 31/12/2014 tarihleri arasında 1349,46 TL brüt prime esas kazançla, 01/01/2015 ile 26/02/2015 tarihleri arasında 1433,75 TL brüt prime esas kazançla kesintisiz çalıştığı ve kuruma eksik bildirilen prim gün sayısının toplam 266 gün olduğunun tespitine, "şeklinde karar verilmiştir.

B-BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARI

Mahkemece, dosya kapsamı, mevcut delil durumu çerçevesinde yapılan inceleme sonucu ilk derece mahkemesinin vakıa ve hukuki değerlendirmesinde usul ve esas yönünden yasaya aykırılık bulunmadığı anlaşıldığından davalı vekili ile fer'i müdahil Kurum vekilinin istinaf başvurusunun Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b.1 maddesi gereğince esastan reddine dair karar verilmiştir.

IV-TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURU VE NEDENLERİ:

Davalı şirket vekili, tanık ifadelerinin birbiri ile çelişkili olduğunu beyanla kararın bozulmasını istemiştir.

Fer'i müdahil Kurum vekili, tanık beyanlarının çelişkili olup, bu beyanlara itibar edilemeyeceğini, çalışma olgusunun hiç bir şüpheye yer vermeyecek şekilde kanıtlanması gerektiğini beyanla kararın bozulmasını istemiştir.

V-İLGİLİ HUKUK KURALLARI VE ESASIN İNCELEMESİ:

1-Dosyadaki yazılara, toplanan delillere ve hükmün dayandığı gerektirici sebeplere göre, taraf vekillerinin sair temyiz itirazlarının reddi gerekir

2-Dosya kapsamından davacının, 01.04.1996 tarihinden itibaren yaşlılık aylığı aldığı, yaşlılık aylığı almaya başladıktan sonra 11.06.2013 tarihinden itibaren sigortalı hizmetlerinin başladığı, davacının davalıya ait işletmede 11/05/2012 - 15/03/2015

tarihleri arasında en son net 1.025,00 TL ücretle kesintisiz olarak çalıştığının tespitini talep ettiği anlaşılmaktadır.

3- Davanın yasal dayanağı 506 sayılı Yasanın 79/10. maddesi olup bu tür sigortalı hizmetlerin tespitine ilişkin davaların, kamu düzeniyle ilgili olduğu ve bu nedenle de özel bir duyarlılıkla ve özenle yürütülmesinin zorunlu ve gerekli bulunduğu açıktır. Bu çerçevede, hak kayıplarının ve gerçeğe aykırı sigortalılık süresi edinme durumlarının önlenmesi, temel insan haklarından olan sosyal güvenlik hakkının korunabilmesi için, bu tür davalarda tarafların gösterdiği kanıtlarla yetinilmeyip, gerek görüldüğünde resen araştırma yapılarak kanıt toplanabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Davanın niteliği gereği çalışma olgusunun her türlü delille ispatlanabilmesine karşılık ücretin ispatında bu denli serbestlik söz konusu değildir. Ücretin ispatında Hukuk Genel Kurulu'nun 2005/409-413, 2010/480-523, 2011/608-649 sayılı Kararlarında da belirtildiği üzere, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 200. (1086 sayılı HUMK m. 288) maddesinde yazılı sınırları aşan, ücret alma iddialarının, yazılı delille kanıtlanması zorunluluğu bulunmaktadır. Ücret miktarı maddelerde belirtilen sınırları aşıyorsa, tespiti gereken gerçek ücretin; hukuksal geçerliliğe haiz olarak düzenlenmiş bulunmaları kaydıyla, işçinin imzasının bulunduğu aylık ücreti gösteren para makbuzları, banka kayıtları, usulüne uygun tutulan ticari defter kayıtları, ücret bordroları gibi belgelerle ispatı mümkündür.

Yazılı delille ispat sınırının üstünde kalan miktar için veya bu miktar altında olsa bile varlığı iddia edilen çalışma süresine ait yazılı delil başlangıcı sayılabilecek belgelerin bulunması halinde tanık dinletilmesi mümkündür (1086 sayılı HUMK m. 292; HMK m. 202). Eğer ispat sınırının altında kalan ücretler, yine işçinin imzası bulunan belgelere dayanıyorsa yine aksinin yazılı delillerle ispatlanması gerekecektir (HMK m. 201).

4-Sosyal güvenlik destek primi ise, yaşlılık aylığı kesilmeksizin yeniden çalışmaya başlayabilmek için ödenmesi gereken primdir.

5510 sayılı Kanununun 30. maddesi 3.fıkrası (a) bendinde; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sonra ilk defa sigortalı olan kişilerden yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hariç olmak üzere bu Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesileceği düzenlenmiştir.

Bu düzenleme uyarınca, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden sonra ilk defa sigortalı olanlardan yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra çalışmaya başlayanların aylıkları kesilecektir.

Ancak, 5510 sayılı Kanunun "Sosyal güvenlik destek primine ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı Geçici 14.maddesi ile bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı olanlar hakkında sosyal güvenlik destek primine tabi olma

bakımından bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümlerin uygulanmasına devam edileceğine dair, amir hüküm getirilmiştir.

5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunda ise "Yaşlılık aylığı alanların yeniden çalışmaları" başlıklı 63.maddesinin; (A) bendinde yaşlılık aylığı almakta iken çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıklarının bu çalışma olgusuna dayalı ve onunla sınırlı olarak kesilmesi gerektiği, (B) bendinde; tekrar sigortalı bir işte çalışma halinde, sigortalı adına sosyal güvenlik destek primi ödenmesi suretiyle, yaşlılık aylığının ödenmesine devam olunacağı hükümlerinin düzenlendiği, söz konusu maddenin son fıkrasında ise, yaşlılık aylığı almakta iken tekrar çalışmaya başlayan sigortalıya, 506 sayılı Kanunun 63. maddesinin (A) ya da (B) bendinden yararlanmak için bir tercih hakkı tanıdığı anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki yasal düzenleme ve açıklamalar ile ortaya çıkan maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurulduğunda; dava ile tespiti talep edilen dönemde, davacının sosyal güvenlik destek primine tabi çalışma hakkı bulunduğu sabittir. Ancak davacının talebinin açık ve belirgin olmadığı anlaşılmalı; öncelikle, talebi açıklattırılmalı, isteminin, 506 sayılı Yasa'nın 63/A maddesi kapsamında yaşlılık aylığı kesilerek tüm sigorta kollarına tabi çalışma tespiti mi, yoksa, 63/B kapsamında Sosyal Güvenlik Destek Primine tabi çalışmanın tespiti mi olduğu hususu netleştirilmeli, davacının istemi dikkate alınmak suretiyle, Sosyal Güvenlik Destek Primine tabi çalışma sürelerinin 506 sayılı Kanuna göre sigortalılık süresi olarak değerlendirilmeyeceği hususu da gözetilerek, uyumsuzluk konusu hizmet tespitine yönelik talep hakkında bir değerlendirme yapılmalı, ücretin ispatı konusunda ise yukarıda bahsedildiği üzere yazılı delil arandığı, ancak yazılı delil başlangıcı sayılabilecek belge ya da belgeler bulunması halinde tanıkla ispatın mümkün olabileceği göz önüne alınarak, yukarıda açıklanan ispat kuralları çerçevesinde yeterli araştırma yapılarak varılacak sonuç uyarınca bir karar verilmelidir.

Mahkemece, yukarıda açıklanan maddi ve hukuki esaslar doğrultusunda yargılama yaparak elde edilecek sonuca göre karar vermesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O hâlde, davalı ve fer'i müdahil Kurum vekillerinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesinin istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararının kaldırılarak İlk Derece Mahkemesince verilen hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi kararının HMK'nın 373/1 maddesi gereğince kaldırılarak temyiz edilen ilk derece mahkemesi hükmünün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, temyiz harcının istek halinde davalıya iadesine, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 12/10/2020 gününde oybirliğiyle karar verildi.